

TELEGRAPFULU ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joi. — Prenumeratia se face în Sabiu la expediția foiei pre afară la c. r. poste cu bani gata prin seriori francate, adresarea către expediția. Prețul prenúmeratiei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

N° 9. ANULU XIX.

Sabiu, in 31 Ianuarie (12 Febr.) 1871.

tru celelalte părți ale Transilvanie și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. ieră pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru prime, și tineri străini pre anu 12 $\frac{1}{2}$ fl. anu 6 fl. Inseratele se plătesc pentru întâiă ora cu 7 cr. sirulu, pentru a douăa ore cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetiție cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Evenimente politice.

Partea de dincolo de Leit'a a capătat în sine un ministeriu nou compus mai cu săma din profesori. Presedinte e Hohenwart, ceilalii membri: Habichtek de justitia, Holzgethan de finanțe, Schaefer de comerț și inter. de agricultura lericke de cultu și instrucție, Scholl de aperarea tierei.

Unele diuare afiră ca denumirea acestui ministeriu s-a facut fără scirea lui Beust și Andrassy. Nämii de alta parte se vaiera pre lote tonurile asupră nouului ministeriu. Cugelamu ca slavii voru fi multiamiti cu elu. Dara „Cor. Sl.“ ce nea venită astăzi dice, ca sub pretestul de a consolidă constituția Cislaitaniei și acestu ministeriu va duce imperiul spre prapastia.

O alta scire însemnată astăzi în diuare ungurești. Se scrie ca retragerea lui Beust e sigură.

Lui Bismarck i-a succesu a veri între francesi neîntelegeră și sfâsierea în partide. Francia are pâna acumă două guverne și pâna la constituirea adunării naționale cine scie căte partide tari.

Despre retragerea lui Carol din România se vorbesc încă. Unele diuare aducu scirea că tronul României lu va ocupa unu principie rusească (de Leuchtenberg).

(Din sudostulu Transilvaniei.)

Cestiunea română se pune pre tapetul; cestiunea română nu se pune pre tapetul; cestiunea română nu e admisă la conferința din London; cestiunea română e déjà deslegată; cestiunea română mai dicu altii ca se va deslegă prin revisiunea constituției române etc. etc. Pentru ce atâtă vorba? Pentru interesarea puterilor protecțioare de ferirea tinerilor români? Aceasta e pre putin. Francia, carea incepuse a prevede nisintă europeanilor și incepuse a arangia Europa conformu acestor nisintă, a scosu pre cele două tieri dela Iunarea de Josu din confuziunea în care le aduse iezuitismul și fanariotismul, le a scosu, pentru ca Francia scie și nu voia sa ignoreze servitile ce le a facutu aceste tieri în evolu media creștinatatici și civilizației și scie că ele au cadiu numai victimă intrigelor iezuitice, spriginită de cele fanariote. Francia le-a scosu din confuziune, le a pusu în picioare și le a disu sa mărgă. O parte dintre puteri se pare ca nu poate vedé cu ochi buni aceasta nobila faptă și doresce a turbură iera-si apă, spre a imbată pescii și ai prinde și ai înghiți. În impregiurările de fată, cându măntuitoreea României jace pre patulu de moarte, acesta este posibile, și cu atâtă mai posibile, cu cătu de 13—14 ani de cându li s'au deslegatu mânila și picioarele acelor tieri, întrensele s'a lucratu pre putin pentru întărirea loru. Omenii cari au fostu chiamati a conduce tîr'a spre destinul ei s'au certat și s'au inimicu pentru putere. Activitatea loru s'a restrinsu pre lângă surpare, suire și cadere prin alte surpără va se dica, pre lângă unu procesu de schimbări de ministri și de domnitori.

Potă ca voru fi fostu cei ce le au seversită totă aceste de credință ca pentru ce sa nu potă ei lucră astfelui, caci interesele puterilor garanti suntu de natură de a nu lasă sa cada România victimă nici unei din trensele.

Acesta aru însemnată atâtă cătu a se incela pre sine insusi, și legă ochii spre a nu observă nici un pericol de nici o parte.

Viată poporului, nici cându nu s'a codituanu dela intrigele altoră intre sine. O ființă carea și multameste existența cea numai diferențelor, de certă intre alte ființe, va avea o existență ef-

meră și termină mai totu deună cu unu finit reu. Existența unei ființe rediemata pre labore, va fi incalcata de unii altii pâna la unu tempu, inse mai curendu său mai târziu silintă și muncă o scote din poziunea obscura și o pune la locul ce i se cuvine.

În Europa inca trebuie sa vina trăb'a acolo, în cătu națiunile sa fie stimăte după trud'a loru dară nu numai după privilegiile loru.

Pâna sa ajunga la atâtă moralitate se cere tempu și pâna atunci omenirea dintrește pote mai are a suferi brutalități, cine mai sci a cărei puteri.

Ce era dară mai firescu locru decâtă că conducătorii tineri din cestiunea sa cugete la totă impregiurările căte potu veni în venitoriu, dară mai cu săma la impregiurarea cându constelația europeana aru puté sa devina de asiā, incătu ună din puteri sa aiba mâna libera și sa nu mai aiba lipsă de a tienă cont de asiā numitulu echilibru europeanu. Să că urmare din acăstă ce era mai firescu decâtă sa sia cugetatu la desvoltarea unei națiunale cu privire la toti ramii sociali, pentru-ca prin acăstă aru și pusu temeu la cea mai buna siguranță contră tuturor invaziunilor posibile.

Acestă este terenul ce trebuie cautat de ori ce poporu ce voiesce astăzi sa traiasca. Acestă este terenul pre care avem nu numai sa lu recomandăm fratriborii nostri dară și noile insine, celor din imperiul austro-unguresc, de căză voimur sa avem unu rolu demnă intre ceilalii concetațieni ai imperiului nostru.

Tempu de a ne socoti multu no mai avem. Multu sa filosofămu în ventu asupră acestei impregiurări e o paguba invederata.

Sa incepem dară intru a imbratiosă totu ce e folositoriu pentru corp și pentru spiritu, sa imbratisămu industriă de ori ce ramu, pentru că densă este carea ia locul celu mai însemnatu în viață poporului de astăzi, densă este care distinge pre poporale cu venitoriu de cel ce se pregatesc a fi trecute în registrul poporului disparande.

Eiindu-ca acăstă nu este cea dintău voce, ce o ridicămu în privință acăstă, ne indreptăm cu seriositate către totă liniea nostra inteliginta, ori unde se aru astă densă și o provocămu sa misce totă petrile spre a vedé odata realizându-se acăstă dorință expresa de atâta de cel în diuariașticea nostra, expresa de interesulu celu mai vitalu alu nostru.

Sa nu ne credea cine-va de nesce pessimistă și de nisce omeni, carii aru ignoră impregiurările noastre politice de mai nainte, nici de nisce omeni, carii trecu cu vedere ceea ce s'a facutu în totu cu-prinșul României preste totu și în specie în privința industrială. Reformele sociale aduse de drumul de feru pre unde a pututu ajunge și de alta parte învecitivele cele multe de poporul nemtiescă, cu deosebire spre a ne discredită vitalitatea nostra, ne constringu a și cu indieciță atenție asupră nostra. În fine crescerea din di în di a speculației evreesci în totă părțile ne îngrijescă sa nu ne tredim în o bona diminată ca suntemu privat de totă midiulocale de subsistință și atunci apoi amu gata to și eu cele ce suntu inferioare, precum e agricultură, și eu cele ce suntu superioare industriei precum suntu științele și artele.

Atunci nici Francia nici nimenea dintre puteri nu ne garantă nouă aici și fratriborii nostri în patriale unu venitoriu, ci vomu fi cu tempulu spulberati că plievă din aria, de ventulu care va susține mai ingraba.

Dietă Ungariei.

Siedintă din 25 Ian. a casei ablegatilor o deschide vicepresedintele Perczel la 10 ore. Pre fotolele ministrilor: Andrássy, Bedekovics, Gorove, Festetics, Horváth, Kerkapoly și Szlavay.

Mai întâi se cetește și aproba protocolul; după aceea se ascernu petitioni numerose.

La ordinea diley sta continuarea desbaterei specială despre bugetul anului 1871.

L. Berzenzy e că primă vorbitoru se pronuntia contra meliorarei lefelor, pre cându M. Wahrmann se întrepune pentru ea. Densul impută ca casă în locu sa trăea la desbaterea specială a desbatelor bugete pentru ministerie, a susținută ieră-si, fără sa se fi ascernută vre-o propunere speciale din partea comisiunii financiare, desbaterea generale despre cestiunea lefelor. Ce se tiene de parerile bar. Simonyi și Deák, densul nu consemne nici cu ună nici cu ceea-lalta, ci se alătura pre lângă parerea comisiunii financiare.

A. Csiky și da votul pentru propunerea baronului Simonyi. Cu aceste se încheie desbaterea. Mai întâi se pune la votu propunerea lui Deák, pre care majoritatea o și primește. Asia dară să aprobă meliorarea lefelor în inteleșu propunerei ministeriale, inse cu extinderea și asupră concepțiilor dela cură regescă și dela tribunalele supreme.

In raportul generalu alu comisiunii financiare e mai departe continuta propunerea, că tot e în instituțele din țără să se subordineze ministeriul de instrucție.

G. Váradyi consemne cu acăstă, doresc inse ca regimul să se însarcineze, a ascgne unu proiectu specializat.

Koramic e consemne cu propunerea comisiunii financiare într-o altă, incătu ea se referă la instrucția teoretică, institutele menite pentru desvoltarea practica insă, sp. e. scările agromicice, academiile montane din Siemniță ect. sa nu fia subordonate acestui principiu.

Deák întrăba ca subintelegește în propunerea comisiunii și scările militari? căci în casu acăstă nu aru putea primi propunerea comisiunii; într'altele asupră cestiunei acăstăi să se decida numai după precumpăriri mature și de o camdata sa se amâne.

Dupa ce mai mulți deputati vorbesc se votă și se primește propunerea comisiunii financiare.

Se cetește și primește după aceea propunerea comitetului financialu ca în viitoru sa stea tot e fondurile sub administratiunea ministrului de finanțe.

Urmăza desbaterea generală despre bugetul presedintele ministrilor.

D. Irányi arunca prin o vorbire mai lungă acuse contra regimului și în deosebi contra președintelui ministrilor.

Președintele ministrilor Andrássy se apără prin o vorbire lungă și primita cu aplaște detinătoare din partea dreptei contra acușelor lui Irányi.

Incheierea siedintei la 3 ore.

Revista diuaristică.

Cetim în „Rom.“: Atitudinea ce au pastrat România în tempulu resbelului dintre Franță și Prussia, simpathele loru profunde și constanti pentru cauza națiunii celei mari, care va remânea totu-de-ună mare, ori care aru fi impregiurările, a facutu obiectul mai multor article bine voitiorie pentru noi, atâtă în presa franceza cătu și în cea

ancesa. In schimbul diariile germane nu ne-au scutit nici de amenintări, nici de injurie, pentru ca ierb' mu pre Francia, pe tru o manifestămu, pre cîntu circumstantele ne-au permis'o e, simtiemintele înimilor noștri, recunoscintia și devotamentul nostru către acea nobile și generoșa nație care totu-de-un'a și a versat cu profusune sângelui pentru libertatea și emanciparea poporului, pentru triumful causei justitiei.

Diarilul „The Standard”, venindu a vorbi și el acum câteva dîle d'acele simtieminte adeverat nationali, cari dictéza conduit'a Românilor, declară că atitudinea loru a avut și un alt mare efect politici.

Dupa ce citează adres'a Camerei române spre raspunsu la discursulu Tronului și da aceluia actu alu Adunării cea mai completa aprobare, diarul englez constata cu fericire că Români suntu cei mai entuziastici Francesi, ea subscripti numerose s'au facut in România pentru prisonierii și ranitii francesi și ca unu mare număr de voluntari, în tre, cari citează in modu distinctiv pre D. Locotenente Colonelu Pilatu, Dunc'a, Ghic'a, etc. servescu subtu drapelele Frantei și o multime de medie români in ambulantiele ei.

Dupa acăsta „The Standard” dice că prin acăsta atitudine s'a dovedită că, ori-ea-e aru si dorintele Prussianilor, „nația română nu va suferi nici odată sa fie lăsată la vre unu actu ostile intereselor francese in Orient, și ea Adres'a Parlamentului Român este inca unu avertismentulamurit in acăsta privintia.

Ceea ce deducem cu satisfacere, adaugă fă'a englez, din tōtă acestea, este că un'a din nenumeratele complicări, cari amenintă p'cea Europei, este înflaturată prin atitudinea nației române.

Declaratiunea diarului engleză are astăzi o mare însemnatate. Ea ne vine într'unu momentu cându sgomotele cele mai stravanganti și mai grave circula in orasul nostru, denotându in ore care sfere nesecă sprijinii cu totulu opuse asupr'a stării lucrurilor la noi. De si nu damu mare credința acelor scomote, acelor spaimă, fă-ne permisu a dice, ce se arunca nu scimă pentru care scopu in publicu, suntemu delori a aduce amioane omenilor cari dirigă astăzi afacerile statului român și cari trebuie se cunoscă adeverul, că ei au o mare respundere in facia tierei și că nu potu, nu trebuie se suferă ră destinele României sa sia jucate după capritiu său buna placere. Sa cugete bine omenii nostri de statu, sa se uite și giuru-le, sa asculte sioptele și preocupările ge-

nerale și ne voru intielege și-si voru intielege detorii loru.

Oprindu-ne asupr'a acestei cestioni, continua „Romanul” sa spunem aci că comisiunea bugetaria se ocupă forte serios cu studierea bugetelor. In facia deplorabilei situatiunii finanziare, ce a lasat guvernul lui leporénu, comisiunea caută a realiza cele mai mari economie, facendu tōtă reducerile posibile, atât in chalțuelile de materiale cătu și personale.

Acăsta nu trebuie sa cuprinda nici se îngrijeșă: de cătăva ani in cōci, nația română n'a facut de cătu a mări, a adaugă bugetul statului și cu tōtă acestea rezultatele au fostu aproape nule.

In urm'a acestei sperintie, o reactiune era inevitabilă. Nu cunoscem lucrarea comisiunii: deca inşa ea aru merge pâna la excesu in acestu sensu, defectele ei se voru îndreptă negresită la discussiunea publică său, după nouă esperintie, la facerea bugetului pre 1872. Prin urmare nu putem de cătu a laudă spiritul care conduce pre comisiunea bugetaria, securi că ea respunde la dorintele intime ale tierei.

Totu acăsta vomu dice și in ce privesc proiectele relative la reorganizarea armatei. Atâtă Adunarea cătu și actuala d. ministru de resbelu se ocupă d'acăsta serioasa cestione, in scopu d'a marf midilōce de aperare ale tierei, fără a adaugă cheltuiile bugetarie. Inveliamentele ce a datu ultimulu resbelu din Franta voru fi utilizate, spre a informa organizația militară a României. Unii se cără a respondi vorbe ca prin acăsta reforma s'ară atinge poziția oficiarilor. Credem că este cea mai mare erore. Acea poziție nu numai nu va fi obinșa, daru va deveni mai strălucitoră, căci cea mai mare ambiliune a unui adeverat militar este d'a putea servi cu folosu patriei sele, și credem că, prin reformă ce se pregătesc, acestu mare rezultat va putea fi ajunsu și dorintă oficiarilor români satisfacuta.

Atentatul asupr'a Metropolitului din Iasi.

Diariile din România ne adusera scirea acăsta fără a descrie lucrul in detaliu. „Curierul de Iasi” aduce in privintia acăsta următoarele:

„Directunea St. Metropolitii a Moldovei și Sucevei. Motivat de cele publicate prin diariul „Curierul de Iasi” din 20 Ianuarie curentu Nr. 7, relativ la atentatul comisul asupr'a Inaltu Prea Sfintului Metropolit de către Archimandritul Climente Nicolau, superiorul

monast. Goli'a, spre cunoscintia săptelelor asă com s'au petrecut, Directunea da in cunoscintia on publicu cele ce procedu:

„Pre la 7 1/2 ore săra Inaltu Prea Sfintului. Metropolitul astăndu-se in convorbire cu unu dnu profesor, a venită și numitul Archimandritu. Prea Sfintia S'a cu amabilitatea sea cunoscută, a angajată in discutiune și pre numitul, care se diară prin unu modu silitu diembindu din cāndu in cāndu, si deodata intrerumpendu vorbere cu o violentie, adresă Eminentiei Sale cuvintela: „am venit pentru alte afaceri,” cāndu in acelu momentu a intrat și o alta persoană; numitul Archimandritu luându o lumina de pre biurou au scosu din sinu o adresa ce o avea din partea Metropoliei, și arătând o Eminentiei Sale i-a disu: „acăsta harh'e este cu totulu afară de marginile bunei cuvintelor, căci în tracteză că pre unu sclavu: 1) că nu i s'ară si facându harhiile oficiale că către unu frate după cum s'ară si padiendu acăsta eticheta in Franta, că 2) cuvintele din vorbit'a harhie suntu necuvinciose și nedemne de persoană și demnitatea seă.“

Eminentia Sea vediedu la infuriu și vorbindu elu limisci, i-a respunsu cu blandetie: „ca de frate tratăză numai pre Arhierei, iera ceialalti clericii și au nomurile loru după ierarchie, dară cu tōtă acestea pentru elu, scie singur, cătă dragoste și imbratiosire i-au aratatu in tōtă ocaziunile, și chiar acum'a va regulă că cancelariulu sa-i schimbe aceea harhie deca o crede osensatore.“ Numitul cu indoita furia au adaogat cuvinte insultătoare la adres'a Eminentiei Sale.

Eminentia Sea i-a disu: „asculta, observa ce grăesci că voi și silitu sa te d'au din casa“. Si in acăstă intervalu esindu numitul, după căteva momente s'a reintorsu indereptu și apropiandu-se de Eminentia Sea că semnu de serutarea mânei, apucându de mâna a si inceputo a executa odiosul seu plan, tragendu asupr'a Eminentiei Sale 4 focuri din 6 ce avea revolverul, fiindu scapatu de acestu grozavu pericolu prin ajutoriul celor 2 persoane aflate in casa.

De sigur lomea se va intrebă care a fostu motivul acelei harhi, și ce expresiuni atâtă de puternice conțineea ea, care sa fi putut determina pre numitul la comiterea unui asă de odiosu actu?

Spre a se aprecia și cunosc de onorabilul publicu (care in adeveru și cu acăsta nenorocita ocazie au aratatu Eminentiei Sale o adeverata șișca dragoste și afectiune) se da aci publicitatiai acele harhi.

Eata-le:

omul e bine disposu mai bine decătu să'a cāndu lumin'a dilei dispăre. Noptea, cu deosebire mediul nopliei, dispune pre omu la simtieminte fantastice. Înșintia din situatiunea corpului o descrie Lotze in modulu urmatoru: Noi avemul altă idei și altă nisointie (prin urmare și simtieminte) cāndu jacemu și altă cāndu stămu; o situație silta și gramadita moderază curagiu nostru; cāndu jacemu comodu și usioru anevoia vomu și cu evlavie, și ori ce mania a nostra se tempara odihnindu corpulu nostru; mâna care oblesce crătie frantei, calmă și necesulu nostru ce se exprimă pre ea (frante).

—

Dara deca corpulu și funcțiunile lui potu influența asupra spiritului, nu mai putien se poate presupune o influență asupr'a simtiemintelor cauza din partea funcțiunilor celor-lalte ale spiritului.

Sa intrănumi numai decătu in partea practica a cestionei și sa ne punem in treburea, că ce e cu ipochondrul carele cum la dore ceva și face cele mai cutezate întării despre pericolii cei amenintă existintă. Legatura intre trupu și susținutu nu este cunoscută. Noi scimă ca cea mai mică intemplantare ce se intempla in giurul nostru se telegrafizează prin nervii respondiți pre tōta periferia corpului nostru internului nostru, susținutului. Durerea este carea ne spune ca ore unde in organismulu nostru se intempla său unu procesu de compresiune său de inflamatiune. Si un'a și alt'a suntu simtite dure-roșu dicemul noi, dara apoi locu' simtirea acăsta sternesc grig'i a aceea ce devine neliniștitore, cauza din temerea de pericolarea existintei noști.

Unu omu care e cu pre multă atenție la in-

fluințile reciproce și conținutua a acestor două activități spirituale produce in omul naturalu dura chiaru și in celu leitu de cultură influențe asupr'a musculaturei omenești. Bucuria viață cāndu apăsa in unu modu puternic asupr'a simtirilor lu pun pre omu in miscare; ochii i suntu vii, fața este dispușa la risu; bate in pâlni, sare și asiă mai de parte. De e unu simtiempentu neplacutu, va se dica, de întristare său rusine capul se plecă,

FOLIÓRA.

Despre simtieminte.

(Prelegere publică tenuță in 21 Ianuarie a. c. de prof. Nicolau Cristea.)

(Capetu.)

Inca vre-o căteva cuvinte despre influență a mancării și a beuturii asupr'a simtiemintelor. „Ple-nus veuter non studet libenter” astă o buna aplicatiune. Shakspeare dice: cu cătu su mai grase căstele cu atău e mai bancheru spiritul. Despre Caesar se dice ca era neliniștitu de Cassius celu slabu pre cāndu laudă neincetatu pre... cei grasi. Inse tōtă acestea au intielesu numai in casulu cāndu cine-va pune la osu, după cum se dice, nu pentru ca e natur'a lui de asiă, ci pentru că e una gurmandu, care nu cauta altu ceva decătu, după cum se dice fă'a, o bucatura buna. Din cele de mai susu e do a se deduce, că la omenii, cărora mâncarea și beutur'a li este principiu de viață, ideile suntu debile și prin urmare și simtiemintele de putenie ori nobile și înalte, prea de multe ori putiene, ordinare și redose la sensualismu.

Tempulu și anutempurile influențează asupr'a spiritului forte tare. Tempulu serinu ori in in care anutempu, dura cu deosebire primăveră provoca speranțe, iera lun'a lui Maiu e boala cu dreptu săv Nedreptu lun'a amorezatilor. Altfelu este tomn'a cāndu vinu venturile și dobóra frunzi'a din arbori. Poesia: „S'rmana frunzia nenorocita” ne caracterizează simtiemintele produse de acestu anutempu binisioru. Tempurile dilei și noptișorii inca au influență loru deosebita fă-care. Asiă dimineață

"La 25 Noemvrie trecutului anu 1870, Domnul Ministrul cultelor prin adres'a Nr. 11,470 face Eminentiei Sale urmatoreea mijlocire:

"In urmarea raportului ce amu primitu dela domnul Prefectu alu judestiu Iasi sub. Nr. 10,637 prin care arata, ca Archimandritul Clemente Negulau, actualele ingrijitoru alu bisericei Goli'a din Iasi, refusă sub felurite preteste a primi cu inventariu dot'a acei biserici, sub-semnatul cu onoreve rōga Eminentis, sa binevoiti a da ordina numitului ingrijitoru, pentru a nu se mai opune si a primi dot'a bisericei in modulu cum i se cere de Prefectura, spre a nu fi silitu Ministrul a luă alte mesuri contr'a unei asiā abatute urmari din partea numitului.

"De-si adres'a Ministeriului precum se vede era amenintatoré pentru numitul Archimandritu, Eminentia Sea insa si in acésto ocasiune a tienuto mai multu la numitul si s'a marginitu numai ai face urmatoreea harthie:

"Prea - cuviosiei Sale Superioriului Monast. Guia."

"Domnul Ministru alu Cultelor si alu Instacuji publice prin adres'a Nr. 11,470 ne arata: ca Prea cuviosita Ta si refusă sub felurite preteste a primi cu inventariu dot'a acei Monastiri, ti seriemu a ne dā sciuntia de impregiurari, punendu - ve in vedere a nu face impedecari neratiabile".

Nr. 2220, 1870, Decembrie 10.

Vedindu trecerea unui tempu de 34 dile, sara ca numitul sa fi datu vre unu respunsu Metropolicii, ca si ea sa lu pōta comunica Ministeriului, in 14 Ianuarie curentu sub Nr. 84 i s'au repetatu in urmatoreea cuprindere:

"Nepriimindu pāna acum dela Preacuvios'a Ta resultatul ordinului nostru Nr. 2220 din 10 Decembrie trecutulu anu 1870, seriemu a Ne trimete urgentu asemenea resultatu."

Ieta istoriculu acestui odiosu act! Acéstea suntu harthiile ce au pretestatu comiterea atentatului.

Confusiunea limbistica.

Cine pote celi astadi vre - unu diuariu seu vre - o carte romanésca, sara sa - si aduca aminte de fai-mos'a amestecare a limbelor de cāndu cu turnul babilonicu? Acestu turnu era sa strabata pāna la nori, déca cei celu ridicau n'aru si ajunsu a nu se mai intielege unii pre altii. Asiā si noi; vremu sa ni formāmu o limba, care sa remāna pentru totude-un'a, celu pueinu cā fundamentu. Dara ce facem? In locu de a cautā unitatea si stabilirea limbistica,

cautatur'a e nesigura si exprima unu felu de desperiatiune.

Dintre tote funcțiunile spirituale inse e sansa cea mai influentă așa - pr'a simiņimintelor. O cruce cātu de simpla in mijlocul unui câmpu, trece numai decâtua fazele cele mai inseminate ale istoriei omenimei pre dunașteea spiritului nostru. Ori cātu de frivole aru si cugetările nōstre, fazele istoriei omenimei escitate de simpla cruce, le respingu; pasulu nostru devine mai serbatorescu, pentru ca simiņimintele nōstre suntu pline de marimea acelu ce conduce sōrcea omenimei si de micimea nōstra fatia cu densulu. Fantasi'a dispune pre ostasiu la entuziasmu cāndu erume unu resbelu. Apararea patriei, o viatia mai varia, prospecte la gloria, la inaintare, pote si la cāstig materialu, produc bucuria in soldatul; precāndu bietul tie-ranu, care dela incepdu si teme holdele, cugeta la cuartirari, la vorspanuri, la contributiuni si la pradări nu se entusiasmă asiā lesne, din contra temerei lu face sa fia posomorit intristat. Si cugetarea si nisunti'a inca influentięa multu asupra simiņimintelor dara si simiņimentele asupra loru. Cea dintăi in multe casori le reguléza seu le infrenză si omulu atunci remâne in o stare cam egale a inimei seu dupa cum dicemu: omulu e in tactu; cea de a dōu's lucra astfelu impreunata cu simiņimente incātu ne face sa dorim totu ce e bunu si sa ne departam de ce e reu. Aci vine da a se pomeni d'orul, cāndu ne lipsesc ceva placutu si uritul cāndu avemu ceva neplacutu in apropierea nōstra. Cu acestea sia in legatura in fine simpalhia si antipalhia

Aceste dōue din urma aru merită a petrece mai multu la densele, din'causa ca ele au o influență

ne silim din tote poterile a respondi caosulu evulatoriu din elemente opuse, ce nu se voru potenici odata. Fia-care dintr-o cei cu coudeiul in māna introduce cāto ceva nou si strainu firesce, in limbajul seu, ca sa arete ca si densulu in parte la reforma si inovatiunea limbii române.

Pemeile nōstre imită mod'a ori de unde aru venit; inteligint'a nōstra adoptea in viatia sociale tote datinele altor'a. Ce felu, numai scriitorii se remāna inapoi? Trebuie sa - si aiba si ei mod'a loru. Si ieta-i ca - mi alerga, ca barbatele albine, preste nōne hotare, si mi se intorcui incarcati de miere germană, francesa si italiana, ca sa indelcesca limb'a romanului cu dins'a. Dara stai, domniloru, nu fisi asiā zelosi, ca nu cumv'a sa ne otraviti cu miera d-vostre, cum se otravescu albinele cu miera falsa, ce li se da cāndu nu mai au de a lori!

Sa nu se supere nōme, cāndu diu acesea, caci nu esu din marginile adeverului si nu esagerazu cātu e negru sub unghia! Ce voru sa dica, spuneti - mi, aceste gramede de barbarismi aruncate in sinulu limbii romanesci? Mi - veti responde, ca barbarismii ni suntu de lipsa neaperata din dōue puncte de vedere, adeca: 1) ca sa astopāmu lacunele, si 2) ca sa infrumsetiāmu limb'a nōstra prin espressiuni mai lucie si mai dulci; cu unu cuventu, sa reformāmu limb'a si s'o innoiu. Intielegu; reforma, dupa cei mai multi trebuie sa fia inlocuirea cuvintelor romanesci prin cuvinte straine, latinesci, francese si italiane. Apoi cei ce propaga o atare ideea monstruoasă, cotēza a cită, ca copii ni scōleloru de confusione, pre unu Cipariu, pre unu Pumnulu, pre unu Eliade etc. Ce amagire!

Marii filologi români nu voru se desnatureze limb'a ci s'o reformeze, incātu va permite natur'a si geniul acestei limbii. Ieta care este scopulu de frunte: unde ni lipsescu termini romanesci pentru esprimarea unei idei, se cautāmu terminii in limb'a latina, si déca nu'i vomu găsi nici intr'ns'a, sau cautāmu in cea ispanica; terminii slavi, unguresci seu germani, introduși de eri de-alalta eri in dialectele române, si'i inlocuim prin equivalenti romanesci, latini seu neo-latini. Astu-feliu limb'a romanescă pre de o parte se va poté lipsa, iera pre de alta se va curati. Sa nu uitāmu ince, ca acesti luminati filologi nu si - au propusu nici de cum a atacă sintacsea limbii si fraselogi'a ei. Déca aru si facuto un'a cā acēst'a, atunci i amu poté acusá de ucigasi si geniul limbii nōstre. Dara n'au facut'o; cettii, ca sa ve convingeli, scrierile lui Cipariu, ale lui Pumnulu si cele mai vechi ale lui Eliade. Fras'a loru este fras'a romanului, obser-vata cu destola scrupulositate.

mare in viatia familiară si sociale. Cu ele suntu impreunate si iubirea si neiubirea de apropelui nostru si asiā dela proporțiunea loru aterna in mare parte si starea morală a individilor si a societăției.

Si partea cea bona si cea rea, déca i putem dice asiā, din viatia simiņimentelor, ne arata si din cātu amu pututo cunoșce din acēsta mica privire asupra activitatii acestei spirituali, ca este o trebuinta pentru omulu ce pretinde a si, a se familiarisă cu miscările interne ale susfletului, cari ne inalta inim'a in unele, si ne epasa in josu in alte impregiurari. Schimbarea acēst'a, carea lui scote pre omu din o vietă ordinaria si de tote dilele e de alta parte si unu probariu despre nobilat'a si teria inimii sele. O inima carea nu remâne indiferenta la abnormalităile cursului ideilor in dēmna pre erou si pre martiru la sacrificii, pre poetu lu invatia a cunoșce parlea ce serioasa a vietiei, a sortiei omenesci in deplin'a ei insemnatate.

Fara de o astfelu de inima romană nu aru si avutu unu Horea, Crisanu si Closca, nu aru si avutu Vladimirescu si Romani'a de astadi nu aru si avutu unu Lazaru, carele se regenereze romanismulu intr'ns'a, romanismulu ce atâta a fostu de cadiu in cāte era unu nume de desprejui in patri'a seă propria, si fara de astfelu de anima Andreiu M repisnu nu aru si pututo cantă:

Desteaptate române din somnul celu de mōrtă
In care te-aduncira barbarii de tirani.
Acum ori nici odata croiesceti alta sorte
La carea sa se inchine si crudii tei dosimani!

Cel mai prospeti aru si trebuie sa imitez studiandu - i. Imitatiunea inse are unu pericol; acesta este de a imita partea cea slabă si gresita. Astu-feliu noi imitaramu pre inainte mergatoră nostri numai in imprumutarea espressiunilor ne-romanesci. Ne mai multiamindu - ne de a astupă lacunele si de a persecută slovenismul, ne am apucat catu se inadusim si ce mai remas bunu in leesonulu natuinal, prin contingente barbare aduse cu saculu de prin tota lumea.

De ne amu si opritu la atâta, reulu se poate vindecă; caci precum scōtemu astadi slavismulu asiā potem scōte mane si altu elementu din lecionele nōstre. Crim'a celor tineri su mai mare ei otravira susfletulu limbii nōstre.

Ieta cum: cei ce si facura studiele in Francia s'au dedat a intorce fras'a romanescă dupa cea francesă; cei veniti din Germania, seriu nemtiescă cu vorbe romanesci; esitii do priu facultati italiane inca si - facura la rendulu loru detori'a. Astu-feliu dicemu astadi: "so dau omeni, cari" etc. in locu de "suntu omeni ce" . . . (suntu qui, lat); totu asiā: "facemu trebuintia, in locul de: "avem i trebuintia", apoi: "aceste lucruri finirea acestor lucrară", séu: "acestea lucruri fiindu finite." Esempiole suntu nenumerate si se potu gasi la totu pasulu prin scrierile mai prospete. Apoi asiā se graesco romanesc? Asiā se purcedemus noi la ridicarea monumentul limbii nationali?

Bagati de séma sa n'o patim cā cei dala turnulu Babilonului!

Reulu e seriosu si trebuie sa cugetāmu alu vindecă pāna mai este tempu; caci indata ce publicul se va infecta de densulu, nu va mai si cu putintia alu smulge cu radacin'a. Trebuie s'alegemu un'a din dōue: seu imprumutarea terminilor ce ni lipseșeu, pentru ai altui pre trunchiula limbii romanesci; seu topirea remasitelor limbii nōstre nationali in adunatur'a barbarismilor, sia din ce limbă voru f. Cine nu vede, ca cea din urma procedura aru si uciderea limbii nōstre, de carea nu pre suntemu departe?

Dar, suntemu oprope de a ne ucide geniul limbii, si reactionea e de neaperata trebuintia.

Cāndu vorbim despre reactione, n'o intielegem pre deplinu in sensulu unei scōle, din carea au esituit dejă condile destulu de celebre. Acēsta scō'a, alu cărei capu este unu din cei mai eruditii români, incepe a se intorce la limb'a romanescă, precum era vorbita inaintea reformelor filologice; ea se nutresce din batrâni cronicari si din cărtile bisericesci. Dara a adoptat limb'a eronicarilor fără nici o resvera, insemnăza a reinvia slavismulu si alte elemente barbare in tota urciumea loru. Apoi ce folosu, ca ne seriu de escesulu latinisarei, ca sa cademus intr'alu slavisarei? Midiculu in totu! Nici pré multa latinismu, nici pré multu slavismu; sa imprumutāmu din limb'a latina numai ceea ce aru trebui se imprumutāmu dela alte limbă sa tie-nemui din elementulu slavu totu ce a luat fidel'a fisonomia a limbii nōstre. Asiā dara o mica modificare in scō'a de reactione amintita mai susu si venitorulu va fi alu ei.

Noi mai adaugem pentru a fini, ca fara studie profunde nu vomu ajunge a scrio romanesc cum se cade. Sa intrāmu in inim'a limbii poporali mai vertosu cum se asta in poesi'a poporului; sa ne intorcem apoi cu seriositate la bunii nostri cronicari si la cărtile bisericesci, sa scōtemu de pretutindenea lamură romanismului. Punendu astfelu unu fondament néosu romanescu, vomu poté introduce si cāte putinu materialu latinu seu neolatinu in zidirea edificiului, alu căruj cimentu va fi sintasea romanescă.

Asia, si numai asia vomu esti in caosulu si din confusiunea in care ne astamă astadi.

Nu ne indoim cā Academi'a romana s'arū poté basa pre alte principie. Dara pāna cāndu acēsta institutiune va ajunge sa si impuna autoritatea, pāna atunci aru si mai bine sa ne supunem usului, decâtua capricelor de reforme individuali (E. n. 52). Semenatorulu.

Mercurea in 25 Ianuarie 1871.
Domnul Redactor! Sciu ca amu intardiatu ceva cu acēsta scurta corespondintă, pentru carea Ve rogo de cāte - va linii in stimatul nostru "Tel. Rom." insa vediendu, ca despre faptul, ce voiesc a la aminti, alte pene mai competitivi nu su scrisu, iera de alta parte fiindu convinsu, ca lucrul este

